

مذاکرات مجلس

شماره
شصت و دوم

جلسه
۹۶

تاریخ تأسیس آذر

۱۳۰۵

جلسه يكشنبه ۱۰

اردیبهشت ماه ۱۳۰۶

مطابق ۲۸ شوال المکرم

۱۳۴۵

مندرجات

فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی

خواهد بود

پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در يك شماره منتشر میشود.

مطبعة مجلس

قیمه اشراك

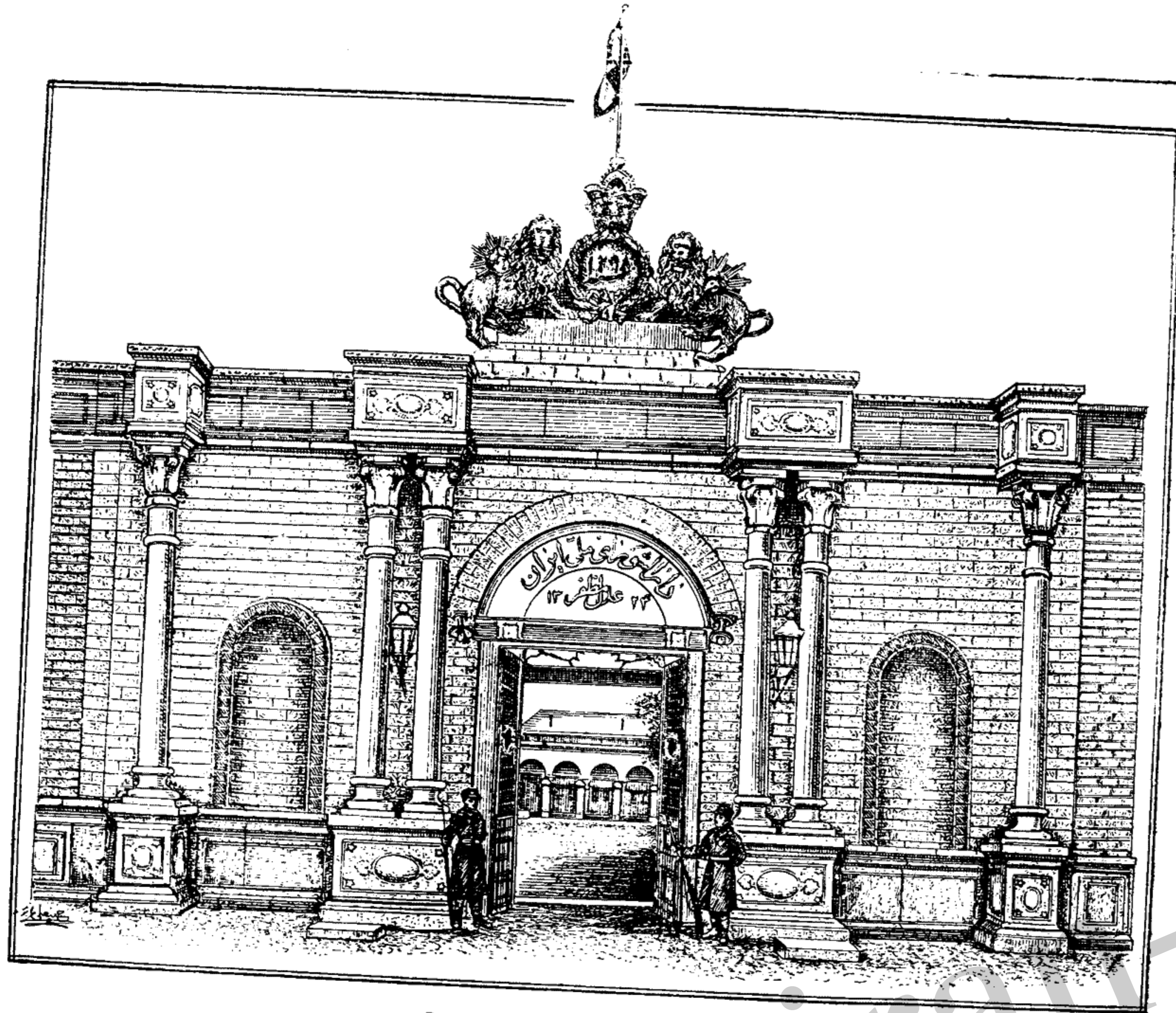
داخله ایران سالیانه ده تومان

خارجه « دوازده تومان

قیمه تک شماره

يك قران

فهرست مندرجات

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	اظهارات آقای رئیس الوزراء در موضوع الغاء کابیتولاسیون	۱۲۴۹	
۲	بقیه شور راجع به لایحه پنج میلیون اعتبار برای ساختمان راه آهن و تصویب آن	۱۲۵۰	
۳	مذاکره در اطراف خبر کمیسیون بودجه راجع به تلگراف بیسیم	۱۲۵۵	۱۲۶۳
۴	قانون اعتبار پنج میلیون برای احداث راه آهن	۱۲۶۴	

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس يك شنبه ۱۰ اردیبهشت ماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۸ شوال المکرم ۱۳۴۵

جلسه ۹۶

غائبین با اجازه جلسه قبل

آقایان : موقر - ملک مدنی - نظام مافی - دشتی

ضیاء - حشمتی - بالیزی - عباس میرزا - فوجت -

بهار -

(مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای

پیرنیا تشکیل گردید

(صورت مجلس روز گذشته را آقای

بنی سلیمان قرائت نمود)

غائبین بی اجازه جلسه قبل

آقایان : علی خان اعظمی - محمد آخوند - حاج حسن آقا ملک - حاج غلامحسین ملک

دیر آمده یا اجازه جلسه قبل

آقای شریعت زاده

دیر آمدگان بی اجازه جلسه قبل

آقایان : امیر حسینخان ایلخانی - محمد ولی خان اسدی محمدتقی خان اسعد -

رئیس -- آقای حیدری

حیدری - آقای محمد آخوند را جزو غائبین بی اجازه نوشته اند و ایشان تلگرافاً از مقام ریاست تقاضای تمدید مرخصی کرده اند .

رئیس - در خواست ایشان فرستاده شده است به کمیسیون بعد از آن که مجلس تصویب کرد غیبت های ایشان منظور نخواهد شد . آقای افسر

افسر - عرضی ندارم و دستور را مقدم میدانم .

بعضی از نمایندگان - دستور

آقا سید یعقوب - راجع بصورت جلسه عرض دارم اجازه میفرمائید؟

رئیس -- بفرمائید

آقا سید یعقوب - در صورت جلسه که قرائت شد بنده گوش می دادم دیدم يك مسئله را بر خلاف سابقه نوشته بود . راجع به شنیدر کروزو اول نوشته بود رأی گرفته شد بماده واحده بعد ماده واحده را خواندند و این بر خلاف ترتیب سابق بود . سابقاً در صورت مجلس می نوشتند ماده باین جور بود و بعد اخذ رأی شده تصویب شد ولی این جا اول اخذ آراء را نوشته اند بعد ماده را . خواستم ببینم علت تغییر ترتیب سابقه چه بوده است .

رئیس -- اصلاً ماده را نمی بایست نوشت بعد از این

هم نمی نویسند .

رئیس الوزراء - البته خاطر آقایان نمایندگان مستحضر

گردیده که اراده اعلیحضرت همایونی بر این قرار گرفته است که مقررات کابینتولاسیون در مملکت ایران باسرع ما بحدن مرتفع و ملغی شود . و بر طبق این اراده سنیه دستخطی هم بافتخار بنده شرف صدور یافته است . حاجت بتوضیح نیست که حصول این مقصود مقدس چه اندازه برای مصالح مملکت مفید و ضروری است (نمایندگان صحیح است) منظور بنده در این موقع این است که خاطر محترم آقایان را متوجه سازم باینکه بنا بر دستخط مبارک این موضوع یعنی فراهم ساختن موجبات الغاء کابینتولاسیون از این به بعد اهم مواد پرگرام هیئت دولت میباشد . و مخصوصاً خاطر محترم آقایان را مستحضر مینامم که عملیات دولت اعلیحضرت شاهنشاهی در نیل باین مقصود کاملاً مثبتی بر اصول مساعه بین الملل و حقوق مشروعۀ دولت ایران خواهد بود . (صحیح است) این هم يك فقره لایحه ایست راجع بشرکت دولت ایران در کنفرانس بین المللی تلگراف بی سیم که تقدیم میکنم . (مقام ریاست تسلیم نمودند)

رئیس - گمان میکنم باید مراجعه شود به کمیسیون خارجه و کمیسیون پست و تلگراف عده از نمایندگان - دستور .

رئیس - خوب . وارد دستور میشویم . دیروز در موقعی که بماده اول خبر کمیسیون بودجه راجع براه آهن رأی گرفته میشد ماده اول تجزیه شد . بدو ماده اول رأی گرفتیم بعد هم به تبصره ها رأی گرفتیم ولی غفلت شد که بمجموع ماده اول و تبصره ها رأی بگیریم . برای اینکه بر خلاف نظامنامه نشده باشد حالا نسبت بماده اول با سه تبصره رأی میگیریم : آقایانی که ماده اول را بضمیمه سه تبصره تصویب می کنند قیام فرمایند .

(عده زیادی برخاستند)

رئیس -- تصویب شد . آقای فهیمی راجع بکلیات

لایحه اظهاراتی دارید . بفرمائید

فهیمی - در ضمن شور در کلیات لایحه راه آهن آقای دکتر مصدق در تحت عنوان مخالفت يك بیانات در ابتدا فرمودند و يك اظهارات هم در آخر فرمودند . همینطور در موقعی که لایحه سابق دولت راجع بنحط آهن مطرح بود اظهاراتی فرمودند . اگرچه اساساً فکر ایشان و عقیده ایشان را بنده تقدیس میکنم لکن بنظر بنده این طور میرسد که این اظهارات و ایرادات ایشان بعد از گذشتن موقع بوده است و مورد نداشته است . چونکه در دوره پنجم لایحه بمجلس آمد و دولت مالیات انحصار قند و چای را برای ساختن راه آهن پیشنهاد کرد مجلس هم تصویب کرد و این محل را تخصیص برای اینکار داد . البته در آن موقع مقتضی بود که برای مصرف این وجه اگر نظر بانی غیر از این نظر داشتند پیشنهاد میفرمودند از قبیل ساختن کارخانه قند سازی یا کبریت سازی یا چیزهای دیگر . ولی این مذاکرات را ایشان در آن موقع نفرموده اند یعنی بنده که آنوقت در مجلس نبودم ولی نشنیدم که آقای دکتر مصدق این نظریات را اظهار فرموده باشند که از این محل يك مبلغ صرف نسیس کارخانه قند سازی بشود یا اگر هم اظهار کرده باشند مجلس که تصویب نکرده . مجلس اینطور تصویب کرده که این وجه منحصر برای ساختن راه آهن باشد و البته چیزیکه از مجلس گذشت و قانونی شد رعایت احترام آن بر تمام افراد واجب است حتی بر مخالفین آن مطلب .

خلاصه در تعقیب آن لایحه در این دوره دولت يك پیشنهادی کرد و معلوم کرد که باید خط آهن از بندر جز ناخور موسی کشیده شود . در آن موقع آقای دکتر مصدق اظهار کردند که خوب بود این وجه بمصرف قند سازی میرسید ولی مورد نداشت و اگر همچو نظری داشتند بهتر این بود که يك طرحی پیشنهاد کنند که از این محل يك مبلغی برای قند سازی یا کار های دیگری تخصیص داده شود . ولی راجع بامتداد خط آنچه بنظر

بنده میرسد در آموغ اظهاری فرمودند . آن قانون هم از مجلس گذشت حالا دولت در تعقیب آن دو قانون يك لایحه نائی آورده و پنج میلیون تومان اعتبار برای اجرای آن خواسته اند در این موقع باز در شور اول آقای دکتر مصدق همان مسئله اولی را تذکر دادند و در آخر هم يك ایراداتی راجع باصل خط آهن که این امتداد مفید نیست و بهتر بود در امتداد دیگری باشد ذکر کردند . در صورتیکه مقتضی بود که این ایرادات را در لایحه قبل بفرمایند . بهرحال مجلس هم قانون اول و هم قانون دوم را تصویب کرد قانون سوه هم در شرف تصویب است و ما باید توجه خود ما را با اجرای سریع و صحیح این قانون قرار بدهیم

بنده اینجا يك موضوعی را میخواهم باقیین تذکره هم و یقین دارم که آقای دکتر مصدق هم توجه کاملی بعرض بنده خواهند فرمود . خودشان تصدیق خواهند فرمود که ما باید سعی کنیم این قانون بخوبی بگذرد و بجری شود بجهت اینکه تصدیق بفرمائید تقریباً از صد سال قبل بین ظرف یعنی از زمان عهد نامه ترکمن چای با این طرف يك زنجیر های بسیار سختی تمه عطف و جوارح و بازو های مملکت را بسته بود . ولی مسئله قشون بود که تقریباً ما در این قرن اخیر هیچ نداشته فقط يك دسته قزاق بود در تحت ریاست صاحب منصبین روسی و ما بقی هم يك قشون لغوی که هیچ معنی نداشت . آن دسته قزاق خانه هم که ظاهراً قشون معظمی بود مطیع دولت ایران نبود بلکه رئیس آنها خودش هر وقت مقتضی میدید کار می کرد و هر وقت مقتضی نمیدانست قدمی هم بر نمی داشت و اطاعت او امر دولت را نمی کرد .

یکی دیگر مسئله کابینتولاسیون بود که الان هم آقای رئیس الوزراء فرمودند . در آن عهد نامه يك نسیس گذاشته شده بود که ما را از داشتن قوه قضائیه و محاکم صحیح تا این تاریخ محروم کرده بود .

یکی هم مسئله وجه و تهیه آن واستقراض بود. بایک شرایط کمر شکن و سختی که تمام منابع عایدی ما را تحت نظر گرفته بودند و ما نمی توانستیم با هیچ دولتی داخل در معامله بشویم.

یکی دیگر از چیز های مهم همین مسئله راه آهن بود البته شنیده اید که تقریباً قریب صد پاهشتاد سال قبل دولت ایران را وادار کرده بودند بیک تعهدات منفی نسبت براه آهن یعنی دولت ایران را مقید کرده بودند که نه خودش راه آهن بسازد و نه به هیچ کمپانی دیگری اجازه بدهد که راه آهن در این مملکت بکشد. این ها زنجیر هائی بود که بدست های ما بسته شده بود و ما را از ترقی و پیشرفت در زندگانی جدید و متمدن باز داشته بود. و این رأی هائی را که حالا ما می دهیم تصدیق بفرمائید که شکستن آن حلقه های زنجیر است. یکی بعد از دیگری و ما باید این تصدیقات را بکنیم و این رأی ها را بدهیم و بدلیا ثابت کنیم که ما این زنجیر ها را شکستیم و ثابت کنیم که ما خودمان می خواهیم کار بکنیم.

افتخار این مطلب هم با کسی نیست مگر باشخص شخص اعلیحضرت پهلوی و تصدیق بفرمائید که اول قدمی که برداشته شد ایشان برداشتنند و از آن قیودات خارجی و صاحب منصبان روسی ما را خلاص کردند و یک دسته قشون منظم با صاحب منصب ایرانی تشکیل دادند بعد هم مسئله کابیتولاسیون و الغاء آن و اصلاحات عدلیه را پیش گرفتند که الان آقای رئیس الوزراء اظهار فرمودند. یکی هم مسئله راه آهن بود که تمام بواسطه جدیدت و علاقه بود که ایشان در این کار داشتند و الا کابینه های گذشته در همین مجلس شورای ملی (صورت پرگرام ها را بیاورید و ملاحظه بفرمائید) همیشه یکی از مواد پرگرامشان راه آهن بوده است، چیز های دیگر و مواد دیگر و خیلی اختراعاتی هم بوده است که شاید بعد از اینها باید دول دیگر دنیا بکنند همه اینها در جزو پرگرام ها بود ولی

همه میدانستیم که از کاغذ تجاوز نمی کرد ولی الان اینکار عملی شده است یعنی شخص اعلیحضرت پهلوی توجهات مخصوصی باینکار ابراز فرموده اند و خودشان ایستادگی کردند که این لایحه آمد بمجلس و در زمان زمامداری خودشان بود که مقدمات این امر را تهیه کردند بعد هم راجع براه آهن و شروع کردن بعمل بیک عملیات و اقداماتی کردند پس ما هم بقدری باید اهمیت بدهیم باین کار که اگر تمام این مبلغ هم ضرر باشد باید این رأی را بدهیم برای اینکه بگوئیم خودمان داریم در مملکتمان راه آهن می کشیم. ما بیک مملکتی بودیم که ما را مجبور کرده بودند که نه راه آهن بکشیم و نه بکسی دیگر بدهیم. امروز الحمدلله ترتیب کار بجائی رسیده است که ما می بینیم لایحه راه آهن با پول ایرانی می آید و در مجلس تصویب میشود. البته ما باید خیلی قدر بشناسیم که الحمدلله خداوند بیک توفیقی داده که در یک چنین روزی بیک همچو لایحه رأی می دهیم و رأی دهنده باینقانون ما هستیم و البته تاریخ این افتخار را برای ما حفظ خواهد کرد و ما باید خیلی متشکر باشیم از آن کسی که ما را باین سعادت نائل کرده است. البته بنده با عقیده شما هم موافق هستم که خوب است کارخانه قند سازی در مملکت داشته باشیم کارخانه کاغذ سازی داشته باشیم. کارخانه اتوموبیل سازی داشته باشیم ولی البته بموقعش. و آنها هم بتدریج درست خواهد شد. این راه تصدیق بفرمائید که اگر بنا شد در مملکت راه آهن ایجاد شود هیچ ممکن نیست که یک مرتبه و در آن واحد تمام مملکت دارای راه آهن بشود و با تمام وسائلی که بتواند کلیه احتیاجات ما را مرتفع کند تهیه شود. حتماً اول ما بیک خطی باید بکشیم که خط اصلی باشد حالا با از شمال بجنوب یا از شرق بغرب یا از شمال غربی بجنوب شرقی بیک خط اصلی و ابتدائی ما لازم داریم بعد هم خطوط فرعی به باید بآن ضمیمه شود و بعد از آنهم که راه آهن پیدا کردیم باز از اتوموبیل و کامیون و راه های شوسه مستغنی

نخواهیم شد. نکته دیگر اینکه ایشان در ضمن اظهاراتشان فرمودند که اگر کامیون و اتوموبیل تهیه شود خیلی ارزان تر تمام میشود و بعلاوه اسباب ارزانی کرایه هم میشود و ارزانی کرایه موجب ازدیاد صادرات میشود اولاً اینرا می خواهم خدمتشان عرض کنم که تهیه اتوموبیل و داشتن راه شوسه هم اینقدرها برای ما ارزانتر از راه آهن نخواهد بود. می دانید که ما باید بنزین و اتوموبیل و سایر لوازم آن را تماماً از خارجه بیاوریم باز اگر راه آهن بیک مقدار وجهش در داخله مصرف میشود لوازم اتوموبیل تمام باید از خارجه تهیه شود و بیشتر پول بخارجه میرود

نانیاً راجع به ارزانی کرایه هم تصور میکنم علت را با معلول اشتباه فرموده اید زیرا می فرمائید ارزانی کرایه سبب ازدیاد صادرات میشود. ما این جا الان بیک صادرات خیلی فوق العاده انبار کرده نداریم که بواسطه گرانی کرایه حمل نشده باشد یا اگر دولت روسیه عجالة از صادرات ما جلو گیری کرده بواسطه گرانی کرایه نیست بلکه بر خلاف بنده عرض میکنم که کم و زیاد شدن صادرات با گرانی و ارزانی کرایه نسبت معکوس دارد یعنی هر قدر حمل و نقل و صادرات زیاد تر شود کرایه هم گرانتر میشود و هر قدر صادرات کمتر باشد کرایه هم ارزانتر می شود.

مثلاً حالا مقایسه کنید صادرات و واردات را با بیست و پنج سال قبل. میزان کرایه حالا با آنوقت را ملاحظه میفرمائید چون حالا میزان حمل و نقل زیاد تر است کرایه هم گران تر شده است. اینها برای احتیاجات مردم است. بنا بر این بنده امید وارم با در نظر گرفتن نکاتی که عرض کردم انشاء الله این لایحه با یک اتفاق کاملی از مجلس بگذرد زیرا این اتفاقی را که ما در اینجا بروز میدهیم اینها تمام اثرات آن آزادی است که ما از آن قیودات سابقه برای خودمان ثابت کرده ایم

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
دکتر مصدق - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم.
رئیس - فرمائید

دکتر مصدق - آقای فهیمی بک فرمایشاتی فرمودند که بنده باید جوابشان را عرض کنم. حالا اگر اجازه میفرمائید عرض کنم والا خیر

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات. آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند
(عده کمی قیام کردند)

رئیس - معلوم میشود کافی نیست آقای فرمند - بنده از اشخاصی بودم که همیشه زیاد تر فکرم متوجه این بود که مملکت ایران راه آهن پیدا کند و کاملاً موافقت داشتم که راه آهن داشته باشیم ولی اینجا از فرط موافقت است که بیک نظری دارم و میخواهم از راه مخالفت عرض کنم

شکی نیست که با این پولی که از طرف مردم بعنوان مالیات برای ایجاد راه آهن داده میشود باید هر چه زود تر کاری بکنیم که راه آهن را زود تر بکشیم و مردم استفاده بدهیم. بنده در یکی از نطقه هایم بعرض آقایان رساندم که در اغلب ممالک دنیا وقتی که می خواهند راه آهن بکشند بیک کمپانی های ساختمان دارند که آن کمپانی ساختمان می آید بیک کنتراتی بدولت می نسند و این راه آهن را مقاطعه می کنند که بکشد و بعد بخوبی دولت بدهد دولت هم پس از اتمام کار آن را ممیزی میکند و می بیند که آیا مطابق کنتراتش رفتار کرده است یا خیر و بعد پول آن را میدهد بیک حق الزحمه هم میدهد و آن راه آهن هم کشیده میشود ولی خیلی کمتر واقع میشود که دولت خودش مبادرت کند بکشیدن خط آهن و عمله بگیرد و مهندس بیاورد و سر عمله بگیرد و خودش کار کند این طریق کمتر واقع میشود مگر در مواقع جنگ که آنوقت دولت از نقطه نظر نظامی و جنگی ناچار میشود

خطوط آهن را تحت نظر خودش سرعت بکشد و يك مخارج گرافي هم بکند ولی در مواقع عادی خود دولت کمتر این کار را میکند این جا هم بنده تصور میکنم که اگر دولت ایران بخواهد مبادرت بکشیدن خط آهن بکند (چنانچه شروع هم کرده است) يك مخارج بیشتری پیدا می کند و بهتر این بود که با کمپانی های ساختمان يك کنترانی می بست که آنها شروع کنند. دوم اینکه این طور بطول می انجامد برای اینکه ما همه اش سالی پنج میلیون داریم و اگر سالی پنج میلیون را حساب کنیم تقریباً چهارده سال یا لااقل دوازده سال طول خواهد کشید ولی کمپانی های ساختمان در ضمن اینکه میخواهند ساختمان کنند نظر اینکه با تمام کمپانی های رایل فروشی و لوکوموتیو فروشی و سایر چیزهای دیگر مربوط است با آنها کنترات مدت میدهند که آنها کارشان را انجام بدهند و بعد پول بگیرند. بنده حالا عرض میکنم که راه آهنمان معطل شود تا يك کمپانی ساختمان پیدا شود و با ما کنترات ببندد. عقیده دارم در ضمن اینکه دولت راه آهنرا میکشد سعی بکند که يك کمپانی ساختمان را پیدا کند و جلب کند و با او کنترات منعقد کند و بمجلس شورای ملی بیاورد که بالاخره راه آهن یکدفعه بوسیله يك لایحه تمام بشود و هر سال ما اینجا نیایم و اعتبار تصویب کنیم. مجلس شورای ملی همیشه با این ترتیب باید وقتش را صرف مسئله راه آهن کند. همینطور هیئت دولت. در صورتیکه اگر با يك کمپانی ساختمانی کنترانی منعقد شود خیلی آسان تر و سهل تر و مطمئن تر خواهد بود این است که بنده این عرض را مکرر میکنم که صلاح کشیدن خط راه آهن ایران بر این است که دولت در نظر داشته باشد يك کمپانی ساختمانی را جلب کند و این کار را با او واگذار کند و البته کنترات او را باید مجلس شورای ملی تصویب کند چون طرف خارجی است

مخالفت عرض کنم این است که در مملکتی که هنوز راه آهن نبوده است وقتی نازه بخواهند بکشند يك انقلاب اقتصادی خصوصی تولید میکند یعنی خرید و فروشها در خود داخله اختلاف پیدا می کند این است که چون ما هنوز در مملکتان خطی کشیده نشده که به بینیم چه تأثیری دارد. باید دولت و وزارت فوائد عامه از حالا در نظر داشته باشند که وقتی راه آهن په يك ولایتی میرسد آن انقلاب اقتصادی را که میخواهد تولید کند قبلاً مردم را به آن انقلاب اقتصادی متوجه کند و مستحضر نماید که ضرر و خسارت آن را نکشند و اگر دولت این ملاحظه را نکند و يك تهیه هائی برای راه آهن نه بینند يك خسارت زیادی به يك اشخاصی میرسد که البته اسباب ناسف خواهد بود. برای این کار بنده معتقدم که وزارت فوائد عامه و دولت يك مطالعاتی بکنند و نیز این نکته را باید در نظر داشته باشند که راه آهن وقتی شروع بکشیدن میشود در محصولات فلاحی ما باید يك ازدیادی طبعاً حاصل کند اما اگر يك مقدماتی و يك تهیه هائی دولت در نظر نگیرد برای تهیه محصولات فلاحی و يك تضمیناتی از روی يك قاعده هائی نگند این راه آهن اسباب خسارت است و منفعت ندارد. اگر يك محصولاتی ازدیاد پیدا میکنند آن محصولات یا در داخله یا در خارجه باید بمصرف فروش برسد. مردم خودشان نمیتوانند این قضايا را تشخیص بدهند باید این قضايا را دولت تشخیص کند و مردم را مستحضر کند که در ولایتی که این راه آهن کشیده میشود چه فلاحی را باید شروع کنند تا اینکه راه آهن وقتی وارد میشود اسباب خسارت نشود در هر حال به عقیده بنده اگر انشاء الله دولت بتواند يك روزی لایحه به مجلس بیاورد و بگذراند که این راه آهن بطور کنترات به يك کمپانی ساختمان داده شود بهتر است. که ما اصلاً مطمئن باشیم که راه آهن روی چه اصلی جریان پیدا میکند، چرا؟ برای اینکه

اگر دولت خودش بخواهد بکشد بنده يك قدری میدانم چطور میکشد تقریباً بیست هزار نفر عمله را مانند يك فوج نظامی باید تجهیز کند برای آنها چادر باید تهیه کند، سر کار باید تهیه کند، باید برای آنها در صحرا لوازم زندگی تهیه کند. این يك زحمتی برای دولت خواهد بود که ممکن است در وسط کار گیر کند و راه آهن وقفه پیدا کند و وقتی راه آهن وقفه پیدا کرد ممکن است ما دچار يك مشکلاتی بشویم که آقای دکتر مصدق به آن اشکالات اشاره فرمودند و البته آنرا هم دولت باید پیش بینی کند که انشاء الله آن گیری که عرض کردم نکند...

عمادی. - این دستور است. مخالفت نیست فرمند - مقصود بنده این بود که دولت خودش راه آهن نباید بکشد برای اینکه دچار زحمت میشود بيك کمپانی ساختمان کنترات بدهد بهتر است

مخبر - بنده چون دیدم بکفایت مذاکرات رأی داده نشد و آقایان لازم دانستند فرمایشات نماینده محترم را گوش بدهند و لازم بود که بلا جواب نماند این است که بنده هم تصدیق میدهم و الا مذاکرات کافی است. و وقت مجلس را نباید ضایع کرد و صرف این صحبت ها نمود یکی از نکات دقیق فرمایشات ایشان این بود که راه آهن را ما باید بيك کمپانی خارجی واگذار کنیم که برایتان بسازند در یکی از جلسات دیگر این فرمایش را فرمودند و دیدند که اکثریت مجلس با چه احساساتی این عقیده را رد کرد و مخصوصاً مجلس شورای ملی صلاح نمیداند که ساختمان راه آهن ایران را بطور کلی بيك کمپانی خارجی بدهند و همینطور که دولت در نظر گرفته است يك عده متخصص از آمریکا دعوت کرده است و تمام وسائل راه آهن را هم از خارج باید بخرد می خرد و آهائی را هم که باید در داخله تهیه کند می کند و بر خلاف عقیده ایشان نباید راه آهن بکمپانی خارجی واگذار شود. اما اینکه پیش بینی

کردند که وقتی راه آهن بيك شهری رسید تولید يك انقلابات اقتصادی میکند و دولت از حالا باید جلو گیری از این انقلابات اقتصادی بکند. فرض میکنیم این انقلاب اقتصادی که ایشان فرمودند و بنده نمی دانم چه انقلاب اقتصادی است در هشت سال دیگر که راه آهن به همدان رسید آن انقلاب اقتصادی در همدان تولید شود این را باید هفت هشت سال دیگر بدولت تذکر داد از امروز که ریل را در بندرجز زمین میگذازند آن انقلابات اقتصادی چطور پیدا میشود. که از حالا ما وقت زاید مجلس را بگیریم که جلو گیری از انقلابات اقتصادی بشود. بعلاوه این طور مناظرات و مباحثات جایش نوی مجله ها و روزنامه ها و کتب است. مجلس باید يك سطر قانون بنویسد و بدهد بدست دولت و عملی کند، اینها چیست؟ راجع بتغییر اصول فلاحی فرمودند که باید دولت از حالا بتغییر اصول فلاحی بدهد که راه آهن میرسد چه شود، البته اینها بيك مسائلی است که باید نماینده محترم تشریف ببرند بوزارت فوائد عامه یا مستر هسکل رئیس فلاحی مذاکره نمایند که باید اصول فلاحی ایران را تغییر داد، مدرکيات آخر لایحه راه آهن نباید تغییر اصول فلاحی را صحبت کنیم. اما فرمودند که چادر و آذوقه باید برای عمله جات تهیه کرد. اینها را باید دیگر آقایان جواش را بدهند.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است دکتر مصدق - بنده مخالفم.

رئیس - چون آقای دکتر مصدق مخالفند رأی می گیریم به کافی بودن مذاکرات آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. رأی گرفته میشود با اوراق به مجموع این سه ماده آقایانیکه موافقت اوراق سفید میدهند.

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بقرار ذیل حاصل شد)

اوراق سفید علامت قبول ۸۰
ورقه کبود ۱

رئیس - عدّه حضار ۹۴ با ۸۰ رأی تصویب شد
اسامی موافقین:

آقایان: کی استوان - احتشام زاده - شیخ محمد علی امام جمعه شیراز - دشتی - دکتر سنگ - غلامحسین میرزا مسعود - فرمند - شیروانی - محمود رضا - خطیبی مهدوی - میرزا سید علی - ملک مدنی - میرزا هاشم آشتیانی - خواجهوی - مدرس - معتمد التولیه - آوانس خان مساعد - تقه الاسلام بروجردی - شیخ الاسلام ملاری - ابوالحسن خان تقه الاسلامی - طباطبائی دببا - ملک آرائی - میرزا ابراهیم امام جمعه اهر - سید علی اکبر آیه الله زاده شریعت زاده - فومنی - دولتشاهی - مرتضی قلیخان بیات - اسفندیاری - حاج آقا رضا رفیع - جلالی - میرزا عبدالباقی - یاسائی - اعتبار - سید حسین آقایان نظامی - حیدری - بچی خان زنگنه اعظمی - محمدولیخان اسدی - معتضد استرآبادی - ملک ارج پور تیمور - میرزا عبدالله خان وثوق - محمد تقی خان اسعد - نگهبان وزیری - صالحی - سهراب خان ساکینیان - ارباب کیخسرو مفتی - آقا علی زارع - دکتر رفیع امین - وکیل طباطبائی زوار - ثابت - لیقوانی - عصر انقلاب - اسکندر خان مقدم - امیر اسدالله خان عامری - میرزا حسنخان ابراهیمی محمد ولی میرزا - میر ممتاز - سید جواد محقق - میرزا ابراهیم خان قوام - ذوالقدر - عراقی - دکتر لقمان - فرمند - سلطان محمدخان عامری - حاج میرزا حبیب الله امین - سید کاظم بزدی - آقا زاده سبزواری - دکتر طاهری - فهیمی - دیوان بیگی - نجومی - افشار - میرزا ابراهیم خان افخمی - بنی سلیمان - امیر حسین خان مخالف: آقای دکتر مصدق.

رئیس - خبر کمیسیون بودجه راجع به تلگراف بی سیم مطرح است. آقای فیروز آبادی
فیروز آبادی - بنده بارها عرض کرده ام که با اصلاحات مملکتی مخالف نیستم و کمال موافقت را دارم و بهمین عقیده باقی خواهم بود. اما این جا پیشنهادی از طرف دولت جهت تلگراف بی سیم شده است که صد و چهار هزار تومان بدهند و یک استثنائی هم نوشته شده که بنده آن را نمیفهمم و توضیح آن را بعد خواهند داد بجهت کجا این تلگراف بی سیم تأسیس شده تقدماً از طهران به شش شهر که کرمانشاه و مشهد و شیراز و تبریز و فلان باشد تلگراف بی سیم دائر است و برای آنها صد و چهل صد و پنجاه هزار تومان می خواهند خرج کنند خوب این تلگراف وقتی در مملکت ما دائر شد و این صد و چهار هزار تومان را خرج کردیم چه عایداتی از این خرج داریم؟ هیچ چیز! چرا؟ برای اینکه در تمام این شش نقطه الان ما تلگراف داریم و محتاج به تلگراف جدیدی نیستیم که خرج بکنیم و یک جور مخاربات دیگری داشته باشیم. بعد از آنکه ما با اروپا یک روابطی پیدا کردیم تازه به تلگراف بی سیم محتاجیم آنها فرضاً به لندن یا چند شهر خارجه و الا بجاهای دیگر محتاج نیستیم. هر روزه یک چیزهایی به مجلس می آید و مجلس تصویب می کند که بودجه را از تعدیل خواهد انداخت باز دولت مجبور میشود که بودجه را درست کند کارخانجات و امتیازاتی که نداریم. لابد باید از مردم بگیرند. مردم هم که دیگر قدرت ندارند. آنوقت تازه برای دولت و مردم یک زحمتی تولید خواهد شد، اگر ما از بودجه هم اضافه پیدا کنیم یک مؤسسات عام المنفعه دیگر در پیش داریم که اهمیتش از تلگراف بی سیم بیشتر است چونکه ما الان تلگراف داریم. خواهند فرمود که این تلگرافات بی سیم که نصب شده چه باید کرد، عرض میکنم چون تقدماً احتیاج به اینها نداریم اینها در محل خودشان

باشند تا انشاء الله يك عایدت صحیحی پیدا کنیم وقتی که پیدا شد و يك مؤسست عام المنفعه تأسیس کردیم بعد بودجه تلگراف بی سیم را میگذرانیم و در آن کار خواهیم کرد.

مخبر - برای اینکه تا بنده محترم هم بدانند که سایر همکارها ایشان بی علاقه به جمع و خرج مملکت و آن صرفه جوئیهایی که آقا در نظر گرفته اند نیستند و شاید دقتشان در مورد اگر پیش از آقا نباشد کمتر نیست حالا فلسفه بنده يك عدّه باین خرج ها رأی میدهند و ایشان نمیدهند عرض میکنم، البته بنده تلگراف بی سیم آقا محتاج هستند که هر لایحه که میآید بهین عقیده اولیه شان بقی باشند و همین حرفها را بزنند.

فیروز آبادی - امیدوارم بهمین حال بقی بماند
مخبر - امیدواریم. یکی اینکه فرمودند فایده تلگراف بی سیم چیست که ما يك خرجی بکنیم و نفعی هم ببریم؟ این افراد آقا بغالب مؤسسات این مملکت وارد است. فایده باین چه چیز است؟ ما از پلیس سینه فایده نمیبریم، دخل که نمیبریم، فایده امنیه چیست؟ بالاخره فایده پست چیست؟ فایده تلگراف چیست؟ اینها يك فوائد اساسی دارد و نباید فکر کرد که هر مؤسسراً که میخواهیم دائر کنیم اول دخلش را در نظر بگیریم بالاخره پست و تلگراف و تلگراف بی سیم و هواینها و راه آهن اینها مثل دکان بقالی و رزازی نیست که عایدی و دخلش را قبلاً در نظر بگیریم بعد از کنیم، اینها يك مؤسسات خرجی است. اساساً دولت نباید این فکر را بکند که از تأسیس پست خانه در تمام نواحی این مملکت دخل بدبرد خیر این يك مؤسسه ایست برای آسایش عمومی، فایده تلگراف برای مملکت و مردم تسریع در مخاربات است فایده راه آهن این است که زودتر مردم به مقصد برسند فایده تلگراف بی سیم هم این است که قطع نظر از مخیره باشد نقطه مهم و سرحدی مملکت که از نقطه

نظراتی وسیعی در درجه اول اهمیت واقع است فایده اساسی این است که ما در تمام دنیا میتوانیم حرف بزیم صد هزار تومان که سهل است گسر بودجه ما تکافؤ بکنند که در سال پنج میلیون هم خرج بکنیم که مثل سایر جا های دنیا تلگراف بی سیم ما بتواند تا تمامه کرده حرف بزند. باید بکنیم. فایده اش هم این است (اگر آقا روزنامه ملاحظه فرمایند خواهند دید) که بناسبت تلگراف بی سیم تمامه های ولایات ایران از موقع تمامه کرده درش بعد از چند ساعت مسیوق میشوند این یکی از کوچکترین فوائد تلگراف بی سیم است در تمامه مؤسسات که نباید دخل در نظر گرفت مؤسسه تلگراف بی سیم يك مؤسسه خرجی است. يك نکتة دیگری که آقا مکرر در فرمایشاتشان میفرمایند مؤسسات عام المنفعه است، البته نظر آقا صحیح است ولی بد گفتن اینکه در مجلس در موقعی که يك لایحه می آید ما باید مؤسسات عام المنفعه دائر کنیم بمحض فرمودن این فرمایش بن کار عمی نیست. باید آن مؤسسات عام المنفعه را که بهتر از تلگراف بی سیم است و آقا در نظر دارند مطابق نظامنامه به صورت يك طرح قانونی به مجلس پیشنهاد کرده يك عدّه رفقا هم با آقا شرکت میکنند و امضاء میکنند آن طرح قانونی می رود به کمیسیون مبتکرات، کمیسیونهای مربوطه اش را طی میکنند بعد می آید در مجلس تصویب میشود و آن مؤسسات عام المنفعه را که بنده نمیدانم چه چیز است و آقا در نظر دارند آنوقت درست میشود. در هر صورت دائر کردن تلگراف بی سیم مانع از مؤسسات عام المنفعه نیست. البته شاید ده سال، بیست سال پیش از این ما تلگراف بی سیم لازم نداشته باشیم ولی امروز ما باید مثل دنیا زندگانی کنیم و وسایلی را هم که دنیا در دست دارد و زندگانی میکند باید داشته باشیم و زندگی کنیم. گفتگوئی ندارد.

رئیس - آقای ازبک کیخسرو

ارباب کیخسرو - بنده البته مخالف با اساس نیستم بلکه در سهم خودم تقدیر و تقدیر میکنم که این قبیل مؤسسات یکی بعد از دیگری در مملکت ایجاد شود که این مملکت را هم در ردیف سایر ممالک متمدنه بیاورد ولی بنده که بعنوان مخالفت اجازه خواسته ام در واقع برای سؤال يك چیزهایی است که باید بر اطلاع بنده بیفزاید چون راه دیگری برای کسب اطلاع نداشتم. اولاً از ابتداء که شروع به تأسیس این امر شده هنوز معلوم نیست که چقدر مخارج این مؤسسه شده و از چه محل رسیده است؟ یکی از اطلاعاتی که بنده خواستم تحصیل کنم این است. یکی دیگر اینکه آیا این چند نقطه را که در صورت اسم برده اند مخبرات بنام این نقاط دائر است یا نیست؟ یا باید دائر شود؟ قسمت دیگر اینکه باجائی که معامله شده است آیا تمام وجه آن پرداخته شده است یا نه؟ برای اینکه بنده يك چیزهایی شنیده ام و از این حیث بود که این سؤالات را کردم، يك سؤال دیگر بنده راجع بر روابط مخبراتی با خارجه بود که لایحه آنرا امروز آقای رئیس الوزراء تقدیم مجلس کردند و در این قسمت رفع محظور بنده شد. و اما قسمت دیگر اینکه برای خرج صد و چهار هزار تومان و خورده پیدایش بینی کرده اند و چهل هزار تومان عایدات را در نظر گرفته اند چون هنوز هیچ لایحه در این باب بمجلس نیامده است بنده نمیدانم این چه عایداتی است. آیا مخبرات عمومی میشود یا اختصاص دارد بمخبرات دولتی و ترتیب مخبرات از روی چه اصل است و از روی چه قاعده این عایدات ایجاد میشود؟ البته وقتی که ما برای خرجش رأی می دهیم ما باید بدانیم از روی چه اصلی است این عایدات بخزانة دولت میرسد. یکی از اشکالات دیگر بنده قسمتی است که این جا نوشته اند که سی و هفت هزار و خورده تومان این خرج از محل بودجه پست و تلگراف تأدیه میشود. بنده این را درست ملتفت نشدم که از چه محل است

از محل حقوق اعضاء وزارت پست و تلگراف است؟ یا محل دیگری دارد؟ بعلاوه بودجه ۱۳۰۶ وزارت پست و تلگراف هنوز معلوم نشده است. اگر این مبلغ برای آنجا لازم نبوده است چه ضرورتی داشته است که در این جا بنویسند (از محل وزارت پست و تلگراف) ممکن بود هیچ در ضمن این نیابورند و در بودجه مستقیماً باسم خود تلگراف بی سیم بنویسند. و اگر هم از محل حقوق آنجا باشد آقایان تصدیق میفرمایند که بودجه وزارت پست و تلگراف نسبت بکار کندان آنجا با آنکه قدیمی هستند دیگر قابل این نیست که يك سی و هفت هزار تومانی هم کسر شود و باینجا افزوده شود.

این مشکلافی بود که بنده در این قسمتها داشتم و لازم دانستم هر يك از آقایان خواه مخبر با آقایان دیگر توضیحات لازم را بدهند که بر اطلاعات بنده افزوده شود و همچنین نسبت به کسانی که مثل بنده ممکن است منتظر این اطلاعات باشند.

رئیس - آقای یاسائی

یاسائی - فرمایشات آقای ارباب کیخسرو دایر به مخالفت با اساس این لایحه نبود بعضی سؤالاتی فرمودند و يك توضیحاتی خواستند تا آن اندازه که اعضاء کمیسیون بودجه اطلاع دارند بنده بعرض میرسانم. در قسمتی که فرمودند مخارج این دستگاههای تلگراف بی سیم از کجا داده شده و چه قدر بوده است، آنچه که ما از دولت تحقیق کردیم مخارج تلگراف بی سیم شاید تا کنون متجاوز از يك میلیون و دو بیست هزار تومان شده است. اینطور گفتند که اینقدر تا کنون مخارج تلگراف بی سیم است چه خرید دستگاه و چه مخارج حمل و غیره و این مخارج از محل اضافات بودجه وزارت جنگ پرداخته شده است و از آنجائی که خرید آن با قساطر خریده اند و مرتباً افساطش را داده اند و البته باید فوق العاده از همت اعلیحضرت بهلولی تشکر کنیم که يك همچو مؤسسه مهم اساسی را با يك طرز خاصی از بودجه وزارت

جنگ در این مملکت ایجاد نموده اند بدون اینکه يك اعتبار مخصوصی از محل میخواهند در اساس قضیه هم تصور میکنم آقایان موافق باشند که تلگراف بی سیم در دنیای کنونی از مهیات است و از چیزهایی است که باید معترف بود با اهمیت آن مخصوصاً در مملکت ما که گاهی آدم می رود پای دستگاه تلگراف می گویند سیم نیست. سیم را گرفته اند. بنده مدتها بود که نمی فهمیدم چطور سیم را گرفته اند. بعد از تحقیقاتی معلوم شد که بی کمپانی هند و اروپا در يك مواقعی جلوی تلگراف ما را میگیرد و بالاخره آن طوریکه میبایست بموجب يك قرار داد هائی اختیارش دست ما نیست و هر وقت اجازه دادند بخارجه می کنیم. البته با این حال تلگراف بی سیم يك وسیله ایست برای نجات از این مطلب که بنده برای اطلاع آقایان توضیح دادم و اینکه فرمودند که محل آن از بودجه پست و تلگراف چرا پیدایش بینی شده است، با اینکه بودجه آن وزارتخانه تصویب نشده و این اعتباری که داده شده است بجه صورتی است؟ با موافقتی که وزارت مالیه و وزارت پست و تلگراف کرده اند قرارداد اند به اینکه يك مبلغی از اصل اعتبار بودجه وزارت پست و تلگراف در ۱۳۰۶ انتقال پیدا کند باین مؤسسه و مستخدمینی که در وزارت پست و تلگراف کار میکنند با همان حقوق مستخدم این مؤسسه بشوند و الان هم در همین مؤسسه طهران مستخدمین پست و تلگراف با همان حقوق که در وزارت پست و تلگراف می گرفتند مشغول خدمت هستند بنابراین فقط يك نقل و انتقالی شده است که از نقطه نظر جلب موافقت وزارت مالیه کار را کرده اند و بنام بر این آن اشکالی که فرمودند (که هنوز بودجه تصویب نشده) مرتفع میشود بجهت اینکه چه بودجه ۱۳۰۶ را تصویب کنیم و چه حالا اینجا رأی بدهیم وقتی که مجلس تصویب کرد مصوب است. اما اینکه فرمودند چهل هزار تومان عایداتی که برای مؤسسه تلگراف

بی سیم پیدایش بینی شده است يك چیز مبهمی است بنده هم تصدیق میکنم. چون يك مؤسسه جدیدی است و بالاخره از نقطه نظر اینکه ارتباط نام و تمام با تمام بی سیمهای دنیا پیدا نکرده است و لایحه اش را تازه امروز آقای رئیس الوزراء تقدیم کردند در این صورت نمیشود در آتیه نزدیکي يك عوائد زیادی از برای این مؤسسه پیدایش بینی کرد و شاید چهل هزار تومان هم نشود. ولی مخصوصاً رئیس کل مالیه موافقت کرده است که ممکن است این قدر در هذمه السنه عایدی تلگراف بی سیم باشد و در جزو جمع عایدی ۱۳۰۶ وارد شود و اینکه فرمودند مخبرات با تلگراف بی سیم چگونه است و بالاخره با چه تا کس و بجه ترتیب است؟ بنده عقیده ام اینست که دولت باید در صدد باشد که تعرفه اش را بیاورند بمجلس و بتصویب برساند و این نظراً هم داشته اند ولی عجاله از نقطه نظر اینکه بودجه این مؤسسه بتعویق نیفتد ما يك چنین عایدی بطور تخمین پیدایش بینی میکنیم و البته هر عایدی که رأی میدهم یعنی میکشیم در ۱۳۰۶ بیست و پنج میلیون با بیست و شش میلیون عایدی داریم این يك عایدی تخمینی است این عایدی هم مثل سایر عوائد تخمینی است و البته دولت آن تعرفه را هم تقدیم مجلس خواهد کرد که بتصویب برسد زیرا در حکم وضع مالیاتی است و میبایستی مجلس مشخص کند و با اطلاعاتی که دولت تحصیل کرده است که چگونه ممکن است قیمت مخبرات تلگراف بی سیم را منظور کند که ضرری متوجه دولت و خزانه نشود و با ملاحظاتی که لازم است بعد در اطراف این قضیه بشود البته تعرفه اش هم بمجلس خواهد آمد.

وزیر جنگ - بنده اگرچه میدانم آقایان نمایندگان مخالفتی با این لایحه پیشنهادی دولت ندارند و يك مقدار توضیحات هم در جواب آقایانی که توضیح خواستند با مخالفت کردند داده شد. معذالک میخواهم بطور

اختصار يك عراضی بكنم . اولاً میخواهم تذکر بدهم بحضور آقایان که این مؤسسه تلگراف بی سیم امروز یکی از وسائل تکمیل استقلال این مملکت است . معنی که استقلال ممالک در هر دوره شرایط و موجباتش تغییر میکنند . فرض بفرمائید يك روزی بود که مردم از راه هوا نمیتوانستند وارد يك جائی بشوند در اینصورت اگر دولت ایران هم قوه هوا بیبائی نداشت استقلالش نقصی نداشت اما امروزه که سایر ممالک میتوانند از راه هوا وارد جائی بشوند اگر دولت ایران هم این قوه را نداشته باشد تصدیق میفرمائید که يك مقداری استقلالش نقص است در این دوره و در این زمانه که مردم میتوانند بغیر وسیله سیم یا بگدنگر بخازنه یا ماکله کنند تصور میکنم تصدیق بفرمائید که اگر دولت ایران هم این قوه را نداشته باشد تا يك اندازه استقلالش نقص دارد . پس اعلیحضرت همایون وقتی که اقدام بین کار کردن این نظریات را داشتند و بین ملاحظه بوده است که اقدام کردند چرا ایشان اقدام کردند؟ البته خاطر آقایان مسبوق است که این اقدام را چهار سال قبل از این بلکه پیشتر در موقعی که وزیر جنگ بودند این اقدام را کردند و البته هم مثل سایر اقدامات دیگر که يك مشکلات داشت . يك مشکلات مادی و يك مشکلات معنوی داشت و آنوقت وزارت جنگ در تحت سرپرستی ایشان قدرت داشت که این مشکلات را رفع کند ولی دوائر دیگر مخصوصاً وزارت پست و تلگراف که شاید بنظر میرسید که مناسبت داشته است این اقدام را بکنند آن قدرت را نداشته است . و اینکه فرمودند تلگراف بی سیم در اینجا يك خرجی میکنند و دخنی نخواهد داشت . راست است و امروزه برای مملکت ایران و شاید برای همه ممالک دخلش مساوی خرجش نیست و فایده اضافی نخواهد داشت اما همانطور که آقای مخبر توضیح دادند اولاً هر کاری را برای دخل نمیکند ثانیاً امروز اینطور است و همیشه اینطور نخواهد بود و آقایان باید یقین داشته باشند که دستگاه تلگراف بی سیم در دنیا و همچنین در

از آنها در محرمه است و یکی هم در کرمان که در هر دو جا مشغولند و بنده خودم در این مسافرتی که بجنوب کردم رفتم و دیدم و اقداماتی هم که برای سرعت انجام آن لازم بود بعمل آوردم و اما اینکه چرا شش دستگاه است ؟ و بنا بر این بنظر می آید که فائده در داخله ندارد تصدیق میفرمائید همانطور که آقایان اظهار کردند در داخله ما اینقدرها محتاج به این مؤسسه نیستیم اگر چه لازم است زیرا همانطور که گفته شد گاهی اوقات گفته میشود که سیم نیست این نکات هم در کار هست ولی چون در داخله در اکثر نقاط تلگراف بی سیم داریم عجلتاً احتیاج ما به خارجه است ولی معذک دولت این شش دستگاه را در نظر گرفته است در نقاط مهمه مملکت دائر کند که این هم مقدمه برای تکمیل آن خواهد بود و یقین دارم که وزارت پست و تلگراف هم مقتضی خواهد دانست و مجبور خواهد شد که دستگاهها را خیلی زیاد کند و توسعه بدهد و بعلاوه تکمیل آن در این اسبابها میشود که روز بروز سهلتر و ساده تر و ارزاتر میشود بطوریکه عنقریب شاید برسد بآن جائی که نه تنها شهرها بلکه قصبات هم میتوانند این دستگاهها را داشته باشند و استفاده بکنند این است ملاحظاتی که شاید خیلی لازم بود بنده عرض کنم ولی چنانکه عرض کردم برای این است که آقایان از نکاتش مستحضر شوند و تصور میکنم که در اینصورت دیگر اختلافی باقی نماند و تصویب شود

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

تقی زاده - بنده مخالفم با کفایت مذاکرات

رئیس - بفرمائید؟

تقی زاده - بنده توضیح مفصلی ندارم يك اشکالی بنظرم می آید میخواهم ملتفت بشوم که اگر واضح شد بتوانم رأی بدهم .

رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایان

موافقین قیام فرمایند

(عده قلیب قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد . آقای بامداد

بمداد - بنده موافقم

رئیس - آقای زوار

زوار - بنده موافقم

رئیس - آقای ظاهری

دکتر ظاهری - موافقم

رئیس - آقای حاج آقا رضا رفیع

حاج آقا رضا رفیع - بنده اجازه خودم را به آقای

تقی زاده واگذار میکنم .

رئیس - آقای تقی زاده

تقی زاده - بنده دوسه اشکال داشتم که میخواستم مختصراً اظهار کنم اگر چه جواب یکی را یکی از آقایان در ضمن صحبت دادند ولی بنده پیشتر مایل بودم که خود دولت بگوید که آیا وزارت مالیه باین مسئله کاملاً موافقت کرده است یا خیر؟ مسئله دوم راجع به کنتراهای مستخدمین خارجی است که در این مؤسسه مستخدم هستند میخواستم به بینم آیا کنتراهای اینها از تصویب مجلس گذشته است یا بطور روزمزدی کار کرده اند مسئله دیگر اینکه میخواستم بدانم که این کار تجارنی است یا دولتی؟ یعنی هر کس خودش میتواند تلگراف بی سیم دائر کند یا منحصر بدولت است اگر چنانچه انحصار دولتی است بنده بهتر میدانم در اینجا تصریح بشود تا تلگراف بی سیمی که در این مملکت دائر است آنهم بعد ها انشاء الله موقوف شود

وزیر جنگ - اینکه فرمودند وزارت مالیه موافقت

کرده است با این مخارج یا خیر؟ عرض میکنم: بله موافقت کرده است و البته اگر وزارت مالیه موافقت نمیکرد دولت هم پیشنهاد نمیکرد . و اما اینکه فرمودند مستخدمین خارجی در اینجا چه صورتی دارند؟ عرض

میکنم این مؤسسه يك مستخدمین خارجی داشت از برای تاسیس و نصب کردن و بعضی عملیات دیگر که در واقع اینها مستخدمین دولت هم نبودند و مستخدمه کمپانی هستند و دولت با آن کمپانی قرار و مدارای گذاشته است (یعنی وزارت جنگ) که این مستخدمینی که ملاحظه فرموده اید در آنجا کار میکرده اند و این چند روزه هم خواهند بود و این هم ملاحظه بن بوده است که ما متخصص نداشته ایم و البته بموجب همین اجازه که از دولت خارج داریم از مجلس شورای ملی میگیریم يك عده را که کمالات خواهیم نمود کمالات آنها را هم بتصویب مجلس خواهیم رساند وقتی آنها آمدند بنده هم خواهند رفت سؤال دیگری که فرمودند این بود که آن مردم عموماً میتوانند دستگاه تلگراف بی سیم دائر کنند یا خیر؟ بن معتقد شایب هنوز موقعش نرسیده است که مطرح شود ولی بنده آن اندازه که میتوانم عرض میکنم و آن این است که چون تاسیس تلگراف بی سیم يك مخارج و زحماتی دارد تجار و مردم مروزه از عهده بر نمی آیند ولی بطور کلی (که گویا خودشان هم مطلع هستند) در دول خارجه نسبت به خذ تلگرافات دولتها اشکال نمیکند چون بالنسبه سهلتر است و ممکن است اشخاص خصوصی هم دستگاهی داشته باشند که تلگراف را اخذ کنند اما وقتی بخوانند ارسال نمایند و خودشان تلگراف کنند يك دستگاه خوبی و وسیعی لازم دارد چنانکه ملاحظه میفرمائید دولت ایران متجاوز از دوسه میلیون خرج کرده نمیتواند اینکار را بکنند و البته ممکن است که يك دستگاهی نصب کنند و به فواصل کمی هم بخازنه کنند و کمتر از این هم خرج بشود معذک اینرا هم تصور نمیکم مروزه صرفه داشته باشد و در این باب بنده حالا نمیدانم که تصمیم دولت بر روی چیست و البته در موقعی که لازم باشد تصمیم گرفته خواهد شد

حاج آقا رضا رفیع - راجع به تلگرافات بی سیمی که

در اینجا هست چه میفرمائید؟

وزیر جنگ - جواب آنرا هم عرض کردم. دستگاه گرفتن تلگراف عموماً در دنیا مرسوم است که مردم متفرقه هم بنا میکنند ولی چون عملاً کار مشکلی است و ضرورت هم ندارد از اینجهت دولتها هم مخالفت نمیکند

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - دو فقره پیشنهاد رسیده است قرائت میشود

پیشنهاد آقای اعتبار

(شرح آتی خوانده شد)

ماده واحده را بشرح ذیل اصلاح میکنم:

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است بودجه ۱۳۰۶ مؤسسه تلگراف بی سیم را از اول فروردین ۱۳۰۶ در حدود مبلغ صدو چهار هزار و دویست و نود تومان برطبق صورت ضمیمه تادیه نماید

رئیس - آقای اعتبار

اعتبار - تصور میکنم که هیچ اشکالی نداشته باشد و آقای مخبر هم گویا فراهوش کرده باشند بنویسند این صورت ضمیمه بودجه تفصیلی است که از کمیسیون برای این مسئله گذشته و اگر اشاره بصورت ضمیمه نکنیم شاید وزارت مالیه در پرداخت این ارقامی که در صورت ضمیمه معین شده است اشکال کند باین جهت بنده پیشنهاد کرده ذکر شود که اسباب اشکال نشود

مخبر - صحیح است بنده هم قبول میکنم

رئیس - پیشنهاد آقای حقنویس

(بمضمون ذیل خوانده شد)

اینجانب پیشنهاد میکنم که ماده واحده بودجه تلگراف بی سیم تبصره ذیل اضافه شود

تبصره - دولت مکلف است که تعرفه مخازرات تلگراف بی سیم را تنظیم و در مدت دو ماه تقدیم مجلس شورای ملی نماید

حقنویس - این مؤسسه يك مؤسسه دولتی است که

نصب دکل برای اخذ اخبار به اجازه دولت خواهد بود. رئیس - آقای محمد ولیمیرزا

محمد ولیمیرزا - توضیحاتی که آقای وزیر جنگ در مقابل اظهارات یکی از نمایندگان محترمه فرمودند گهین میکنم قدری دید دقت شود و مقصود از این پیشنهاد این است که آن دکلی را که در توضیحاتشان راجع به اخذ اخبار فرمودند آن اندازه اهمیت ندارد. مخصوصاً بعد از جنگ بین مللی بنده خودم در تبریز بوده که راجع به این قضیه بجد يك مشکلات از جهت سیاسی شده بود و تقاضات حدودی و سرحدی مالکیتی از این جهت دچار وقفه شده بود از این نقطه نظر است که بنده این پیشنهاد را کرده و گهین نمیکم اشکالی هم نداشته باشد که اگر مؤسسات خارجی بخواهند نصب این قبیل دکله را برای اخذ اخبار بکنند به اجازه دولت ایران باشد که لاقول در نقاط و راه آردی که فی ضرر میدانند اجازه بدهد و در بعضی نقاط که ضرر واقع میشود اجازه ندهد لفظ بری جمله گیری آن ضرر بنده این پیشنهاد را کرده

وزیر جنگ - بنده همینقدر تذکر میدهم خدمت آقایان که این لایحه بودجه تلگراف بی سیم است نه قانون تلگراف بی سیم و ممکن است نظر دولت و مجلس شورای ملی این باشد که قوانینی در حدود توسعه با هر چه نسبت به تلگراف بی سیم وضع شود ولی اگر ما بخواهیم داخل این قبیل مباحث نشویم آتوقت خیلی چیزهای دیگر هم هست که باید گفته شود و فعلاً این بودجه است که ما میخواهیم تصویب کنیم

رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد. مراجعه میشود بکمیسیون

وزیر جنگ - آقای تقی زاده در ضمن مذاکره نشان يك سؤالی فرمودند که بنده يك طوری سؤالش را

بودجه اش را ملت میدهد البته اگر چیزی هم در مقابل مخازرات از مردم گرفته شود عایدی دولت است یعنی يك مالیات است که دولت از مردم میگیرد چون دولت نباید يك چیزی را از مردم بدون تصویب مجلس شورای ملی بگیرد این است که بنده پیشنهاد کردم که هر چه زودتر تعرفه اینکار را تنظیم کنند و در مدت دو ماه تقدیم مجلس شورای ملی بکنند که بتصویب مجلس این کار صورت بگیرد

مخبر - عرض میکنم تعرفه تلگرافی اساساً ما داریم (تعرفه تلگراف بی سیم) و البته تعرفه جدیدی برای تلگراف بی سیم از مجلس نگذاشته است دولت هم باید مقررات تعرفه را که در دست دارد رعایت بکند ولی اگر پیشنهاد آقای را بخواهیم قبول کنیم ممکن است اشکالی تولید شود زیرا این تعرفه منحصرأ تعرفه داخلی نیست برای داخله البته ممکن است که در ظرف بکهنه هم دولت تعرفه اش را تهیه کند ولی ما باید بآنچه دول دنیا تعرفه هائی داشته باشیم و این را قبلاً باید دولت تهیه کند و در نظر بگیرد و بعد برای تصویب مجلس شورای ملی تقدیم بکند عجالة این لایحه را امروز دولت تقدیم کرده است و اگر آن مدتی را که آقای پیشنهاد کرده اند بخواهیم قائل شویم يك مشکلاتی ممکن است تولید شود و این نکته هم باید همیشه رعایت شود که قوانینی که از مجلس می گذرد هیچوقت نباید مدتی برای آن معین نمائیم که آن مدت قابل اجرا نباشد و بی احترامی بآن قانون بشود این است که بنده خواهش میکنم عجالة آقا پیشنهادشان را مسترد بفرمایند بعد البته تعرفه جدید را دولت مکلف است بمجلس بیاورد چون صریح قانون اساسی است و دولت اگر تعرفه جدیدی بخواهد تنظیم کند باید بیاورد بمجلس و از تصویب مجلس شورای ملی بگذرد

رئیس - پیشنهاد آقای محمد ولی میرزا

(بمضمون ذیل قرائت شد)

ص
میک
برای
واقع
هست
(به
قره
هم
ما
اد
م
د
و
ر

فهمیدم و جوابی دادم. چون سؤال ایشان نسبت به تلگرافات دیگران بود (غیر دولت) بنده همچو فهمیدم که مقصود ایشان این است آیا نجات حق دارند تلگرافات برقرار کنند یا نه؟ عرض کردم بنظر بنده این مطلبی است که حالا موقع طرح کردنش نیست. معلوم میشود نظر ایشان به بعضی تلگراف بی سیمهائی است که الان هست عرض کردم بنظر بنده یعنی هیئت دولت يك قوانین خاصی اولاً با مقررات بین الملل و ثانیاً با نظریات خود دولت باید وضع شود و مقرر شود و البته

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)

در آتموقع این مسائل را دولت در نظر خواهد گرفت و لدی الاقتضا بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهد نمود رئیس -- چند دقیقه تنفس داده میشود (در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیمساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس -- گمان میکنم عده برای تشکیل مجلس کافی نباشد. بنا بر این جلسه را ختم میکنیم. جلسه آتیہ روز سه شنبه دستور اولاً لایحه راجع به بانک ثانیاً خبر کمیسیون بودجه راجع به فرخ خان پسر کاظم خان

قانون

اعتبار پنج میلیون تومان برای مخارج راه آهن در سنه ۱۳۰۶

مصوب ۱۰ اردی بهشت ۱۳۰۶ شمسی

ماده اول - مجلس شورای ملی برای اجرای قانون مصوب ۵ اسفند ۱۳۰۵ راجع به راه آهن در سنه ۱۳۰۶ تا حدود پنج میلیون تومان بدولت اعتبار میدهد مخارج لازم برای ساختمان راه آهن از قبیل خرید ادوات - حقوق متخصصین - مزد کارکنان تحت نظارت و تفطیش رئیس کل مالیه بعمل خواهد آمد. دولت مجاز است که اعتبار مخارج مصوبه برای تکمیل راه در سالهای دیگر مصرف و به در حدود آن تعهداتی برای سالهای دیگر بنماید.

تبصره ۱ - مستخدمین اداری راه آهن از بین مستخدمین رسمی اعم از متصدیان شغل و منتظرین خدمت وزارتخانهها انتخاب و متخصصین فنی بر طبق قانون اساسی و قوانین موضوعه کانتراک خواهند شد و بااستثناء متخصصین فنی که هنوز کانتراک آنها منعقد نشده است و عمله و سر عمله و اجزاء جزء پرداخت حقوق بعنوان روز مزدی ممنوع خواهد بود.

تبصره ۲ - بودجه اداری راه آهن بوسیله رعایت قوانین موضوعه و صرفه جوئی کامل همه ساله درضمن بودجه فواید عامه بجزء تهیه و پس از تصویب مجلس شورای ملی از محل اعتبار راه آهن پرداخته شود.

تبصره ۳ - دولت مکلف است ششماه بششماه صورت مخارج مقدماتی و ساختمان راه آهن را برای اطلاع نمایندگان مجلس شورای ملی تقدیم نماید

ماده دوم - پیشنهادهائی که در نتیجه اعلان مناقصه راجع بخرید ادوات راه آهن از خارجه در ظرف شش ماه واصل میشود سربسته بمهر پیشنهاد کنندگان تحت نظر وزیر فواید عامه در اداره راه آهن ضبط و پس از انقضای ششماه با حضور رئیس کل مالیه و متخصص راه آهن در هیئت وزراء باز و تشخیص شده و بوسیله وزارت فواید عامه بموقع اجراء گذارده خواهد شد و ترتیب وصول و قرائت و تشخیص پیشنهادهات مناقصه مربوطه به تهیه ادوات و لوازم ساختمان راه آهن از داخله مملکت مطابق نظامنامه خواهد بود که بتصویب هیئت وزراء میرسد

ماده سوم - از محل اعتبار مذکور در ماده اول مخارج کافی برای فرستادن هشت نفر محصل فارغ التحصیل از مدارس متوسطه (قسمت عامی) اعم از مرکز و ولایات در هر سال بخارجه برای فرا گرفتن فنون لازمه راه آهن و دو نفر برای فنون استخراج و ذوب آهن از تاریخ تصویب این قانون تا مدت شش سال تخصیص داده خواهد شد که جهت تکمیل و تحصیل عامی و عملی فنون مزبور تا مدارج عالییه و نگاهداری آنها در محل تحصیلات خودشان برای مدت کافی صرف بشود. انتخاب محصلین فوق بترتیب مسابقه بعمل آمده و پس از اجرای مسابقه اشخاص فی بضاعت حق تقدم خواهند داشت

اینقانون که مشتمل بر سه ماده است در جلسه دهم اردی بهشت ماه یکهزار و سیصد و شش شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

حسین پیرنیا: رئیس مجلس شورای ملی